

**ZASADY PRZYGOTOWANIA PRAC DYPLOMOWYCH
W INSTYTUCIE MATEMATYKI I INFORMATYKI PANS W CHEŁMIE
KIERUNEK: BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE**

Przedstawione poniżej zalecenia dotyczą zasad realizacji prac dyplomowych (licencjackich, magisterskich) na kierunku *Bezpieczeństwo Wewnętrzne I i II stopnia* w Instytucie Matematyki i Informatyki, w Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Chełmie.

Ustalenia wstępne

1. Pracę dyplomową student realizuje jako uczestnik określonego seminarium, które jest prowadzone przez nauczyciela akademickiego posiadającego co najmniej stopień naukowy doktora i odpowiednie doświadczenie zawodowe (dorobek naukowy i dydaktyczny).
2. Zasady zapisów na seminaria i listę osób uprawnionych do ich prowadzenia ustala Dyrektor Instytutu.
3. Grupy seminaryjne powinny liczyć do 12 studentów.
4. Temat pracy dyplomowej winien być ustalony nie później niż przed rozpoczęciem ostatniego semestru studiów i zatwierdzony przez Dyrektora Instytutu.

Terminy i inne wymagania związane z pracą dyplomową i egzaminem dyplomowym

1. Studenci studiów stacjonarnych i niestacjonarnych zobowiązani są złożyć pracę dyplomową w formie pisemnej w trzech egzemplarzach oraz dodatkowym egzemplarzu w formie elektronicznej, określonej przez Dyrektora Instytutu, a także umieścić ją na indywidualnym koncie studenta w uczelnianym systemie informatycznym.
2. Zaakceptowana przez promotora praca powinna być złożona nie później niż do końca września w przypadku studiów kończących się w semestrze letnim.
3. Oceny pracy dyplomowej dokonują niezależnie promotor pracy oraz recenzent.
4. Obrona pracy dyplomowej odbywa się na egzaminie dyplomowym przed komisją egzaminacyjną powołaną przez Dyrektora Instytutu.
5. Do egzaminu dyplomowego mają zastosowanie przepisy zawarte w *Regulaminie studiów PANS w Chełmie* (punkt 9. *Egzamin dyplomowy*).

Tematyka i zakres pracy

1. Temat i problematyka pracy dyplomowej powinna być związana z kierunkiem i specjalnością studiów.
2. O tematyce i zakresie podejmowanych prac badawczych decyduje każdorazowo prowadzący seminarium zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami naukowymi (specjalnością naukową). O ile jest to możliwe, tematyka prac powinna uwzględniać zainteresowania naukowe studentów.

Charakterystyka prac dyplomowych

Praca dyplomowa jest samodzielnym opracowaniem zagadnienia naukowego, praktycznego albo dokonaniem technicznym, prezentującym ogólną wiedzę i umiejętności dyplomanta związane ze studiami na danym kierunku, poziomie i profilu oraz umiejętności samodzielnego analizowania i wnioskowania.

Dyplomant wykonuje pracę pod kierunkiem promotora pracy, którym jest nauczyciel akademicki z tytułem naukowym lub stopniem naukowym.

1. Praca dyplomowa - licencjacka

Praca dyplomowa na studiach I stopnia zwana jest pracą licencjacką, ma charakter zawodowy i dowodzi, że autor potrafi w sposób uporządkowany rozwiązywać problemy w specjalistycznej dziedzinie pracy, używając przy tym niezbędnej do tego wiedzy oraz opisać efekty w formie przyjętej w nauce.

Ten rodzaj pracy dyplomowej to praca samodzielna, teoretyczna z użyciem metod teoretycznych (metody praktyczne także mogą zostać wykorzystane) pisana pod kierunkiem promotora, podlega recenzji oraz obowiązkowemu sprawdzeniu w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym (JSA).

Praca dyplomowa na studiach pierwszego stopnia o praktycznym profilu studiów ma świadczyć o opanowaniu przez dyplomanta wiedzy i umiejętności niezbędnych do samodzielnego rozwiązywania problemów praktycznych z zakresu danego kierunku studiów (z uwzględnieniem wybranej specjalności). Praca ta w swojej budowie powinna zawierać sformułowanie problemu do rozwiązania, którego treść powinna być ujęta w tytule pracy.

Praca licencjacka na studiach pierwszego stopnia o ogólnym profilu studiów: ma świadczyć o opanowaniu przez dyplomanta wiedzy i umiejętności niezbędnych do

samodzielnego rozwiązywania problemów badawczych lub praktycznych z zakresu danego kierunku studiów (z uwzględnieniem wybranej specjalności).

Praca dyplomowa oraz pytania egzaminacyjne, stanowią przedmiot dyskusji w czasie egzaminu licencjackiego. Praca ta świadczy o osiągnięciu przez jej autora określonego poziomu wykształcenia, sprawności w dokonywaniu analizy i syntezy badanego materiału jak również formułowaniu wniosków i sądów. Praca licencjacka pisana w języku obcym świadczy o umiejętności przedstawienia analizy, syntezy i formułowania wniosków w tym języku.

Zalecany układ pracy

Praca licencjacka powinna być jasno skomponowana, składać się z wyraźnie zaznaczonych części lub rozdziałów.

WSTĘP

Kilkustronicowa analiza ogólna wprowadzająca w realizowane zagadnienie, zarysowująca pobieżnie problematykę pracy i użyteczność wynikającą z jej realizacji (uzasadnienie realizowanej problematyki). W ramach wstępu należy wyszczególnić następujące elementy:

- uzasadnienie wyboru problematyki/tematu pracy,
- przedmiot badań;
- cel główny i cele szczegółowe;
- problem badawczy (główny);
- metody teoretyczne wykorzystane przez autora pracy;
- aktualny stan wiedzy dyplomanta dotyczący problemu (zagadnienia) będącego przedmiotem pracy,
- omówienie układu pracy, to jest krótka charakterystyka poszczególnych rozdziałów.

Elementy metodyki badań mogą być zamieszczone w odrębnym rozdziale.

Rozdział ten powinien zawierać uzasadnienie podjęcia sformułowanego problemu badawczego, zgodnie z aktualnym stanem wiedzy dyplomanta, przedstawionym na podstawie przestudiowanych treści wybranych pozycji literatury.

CZĘŚĆ GŁÓWNA PRACY (podzielona na 3 rozdziały)

Część główna pracy powinna być dostosowana do specyfiki i przedmiotu rozwiązywanego problemu (zagadnienia). Powinna obejmować część teoretyczną i część praktyczną (np. rozwiązanie zadania badawczego o charakterze praktycznym (projekt, koncepcja itp.).

CZĘŚĆ TEORETYCZNA (podzielona na 2 rozdziały)

Część teoretyczna powinna zawierać wybrane treści bieżącego stanu rzeczy lub wiedzy dyplomanta powiązane z planowanym zakresem badań lub działań praktycznych służących rozwiązaniu problemu badawczego lub realizacji planowanego zadania badawczego. Cel tematu pracy. Powinna świadczyć o opanowaniu i znaczącym poszerzeniu wiedzy, wynikającej z problemu (zadania) badawczego i treści tematu pracy.

CZĘŚĆ PRAKTYCZNA (z reguły 1 rozdział)

W części praktycznej powinny znaleźć się np. propozycje (wnioski, zalecenia) dotyczące np. opisu koncepcji poprawy stanu rzeczy, doskonalenia istniejących rozwiązań, aktualizacji realizowanych projektów, wariantów (kierunków) zmian. Propozycje te powinny wynikać z analizy danych uzyskanych z wykorzystaniem konkretnej metody, technik i narzędzi badawczych, w konfrontacji z wybranymi treściami teorii zaprezentowanych w części teoretycznej.

ZAKOŃCZENIE

Należy w nim wskazać na własną ocenę osiągnięcia założonego celu wynikającego z koncepcji realizacji tematu pracy dyplomowej (licencjackiej) i rozwiązania problemu głównego. W szczególności wnioski powinny dotyczyć wskazania przykładów znaczącego poszerzenia i utrwalenia wiedzy dyplomanta oraz umiejętności jej wykorzystania w zrealizowanych badaniach, zaprezentowanych danych oraz w świadomości ograniczeń ich praktycznego zastosowania (np. wynikających z własnej wiedzy, wybiórczości korzystania z literatury, niedoskonałości wykorzystywanej metody, techniki i narzędzi pomiarowych, a także przyjętych w pomiarach źródeł pozyskania danych. Istotne jest też wskazanie na własną świadomość o ograniczeniach w interpretacji uogólnień, wniosków i propozycji wynikających z „badań”

BIBLIOGRAFIA

Należy podać wszystkie źródła, które wykorzystano w pracy, w tym również - oprócz wydawnictw zwartych także adresy stron www – źródła internetowe.

W ocenie pracy licencjackiej bierze się pod uwagę m.in.:

- zgodność treści pracy z tytułem;
- osiągnięcie celu badań (głównego);
- rozwiązanie problemu badawczego (głównego);

- wykorzystanie specjalistycznej terminologii zawodowej;
- przedstawienie metodyki rozwiązywania problemu/zadania;
- analizę literatury i ocenę materiału badawczego;
- sposób wnioskowania i umiejętność uogólniania;
- umiejętności językowe;
- odwzorowanie treści wynikającej ze stanu wiedzy dyplomanta na dany temat oraz wybranych pozycji literaturowych;
- poziom umiejętności formalno-edytorskich.

2. Praca dyplomowa - magisterska

Praca dyplomowa na studiach II stopnia zwana pracą magisterską ma charakter analityczny, bardziej empiryczny (praktyczny) oraz w większym stopniu samodzielny i dowodzi, że autor potrafi w sposób uporządkowany rozwiązywać problemy w danej dziedzinie wiedzy i potrafi to opisać oraz udokumentować w formie opracowania nadającego się do szerszego wykorzystania.

Praca magisterska nie może stanowić prostej kontynuacji pracy licencjackiej, gdyż łatwo popełnić autoplagiat, czyli np. cytowanie własnej pracy w zmienionym układzie, zmienionych tytułach itp. Taka praca nie wnosi nic nowego do omawianego w pracy zagadnienia i jest odrzucana przed JSA. Praca magisterska nie może być także uzupełnieniem czy poszerzeniem zakresu i obszaru badań zawartych w pracy licencjackiej.

Praca magisterska jest pracą samodzielną, pisaną pod kierunkiem promotora, podlegającą recenzji oraz obowiązkowemu sprawdzeniu w JSA. Stanowi ona przedmiot dyskusji w czasie egzaminu magisterskiego. Świadczy o osiągnięciu przez jej autora określonego poziomu wykształcenia, sprawności w analizie i syntezie badanego materiału oraz w wyciąganiu wniosków czy formułowaniu sądów.

Praca dyplomowa na studiach drugiego stopnia/JSM ma dowodzić zrozumienia i opanowania przez dyplomanta wiedzy i umiejętności w określonym zakresie kształcenia (z uwzględnieniem wybranej specjalności) a także umiejętności realizacji pracy badawczej oraz prezentowania jej przebiegu i wyników w sformalizowany sposób. Jako praca empiryczna, praca magisterska wykorzystuje **kwestionariusze ankiet, wywiad, obserwacje**. W pracach tego typu chodzi o wykazanie, że magistrant ma ukształtowane umiejętności:

- posługiwania się nabytą w czasie studiów wiedzą w rozwiązywaniu problemów praktycznych,
- rozszerzenia swojej wiedzy przez samodzielne poszukiwanie rozwiązań w istniejących opracowaniach naukowych,

- dostrzegania prawidłowości występujących w obrębie badanych zjawisk,
- budowania samodzielnie prawidłowych konstrukcji logicznych,
- wykorzystania metod naukowych w pracy badawczej,
- prowadzenia logicznego toku uzasadnień i wywodów,
- posługiwaniu się jasnym i precyzyjnym językiem.

Problemy badawcze ze względu na przedmiot, zakres, stan badań, rolę i inne czynniki otoczenia społeczno-gospodarczego mogą mieć charakter teoretyczny lub praktyczny. Stopień ogólności i szczegółowości problemów powinien wynikać z obiektywnego stanu wiedzy w danej dyscyplinie i specjalności naukowej.

Problemy teoretyczne podejmowane w pracy magisterskiej występują wówczas, gdy zachodzi potrzeba pokonania logicznych trudności do ich rozwiązania prowadzą działania umysłowe, a nie badania doświadczalne (praktyczne). Problemy te nazywa się także problemami podstawowymi, jako że ich rozwiązanie stanowi podstawę teoretyczną do badań zmierzających do zastosowania uzyskanych wyników w praktyce.

Problemy praktyczne to problemy sformułowane przede wszystkim ze względu na potrzeby lub wyzwania społeczne, mają służyć rozwiązaniu określonych zagadnień w zakresie ich funkcjonalnego zastosowania.

Praca magisterska powinna zawierać sformułowanie kluczowego problemu badawczego lub zadania, które stanowią uszczegółowienie tematu pracy.

Praca magisterska pisana w języku obcym świadczy o umiejętności przedstawienia analizy, syntezy i formułowania wniosków w tym języku. W pisaniu pracy należy przestrzegać podstawowe zasady pisania prac promocyjnych.

ZALECANY UKŁAD TREŚCI PRACY

Praca powinna być jasno skomponowana, składać się z wyraźnie zaznaczonych części lub rozdziałów.

WSTĘP

Zadaniem wstępu jest wprowadzenie czytającego daną pracę w jej istotę - wstęp powinien być atrakcyjnym przedstawieniem treści pracy. W ramach wstępu należy wyszczególnić następujące elementy:

- uzasadnienie wyboru problematyki/tematu pracy,
- aktualny stan wiedzy dotyczący problemu (zagadnienia) będącego przedmiotem pracy,
- przedmiot badań, cel badań (główny) i cele szczegółowe;
- problem badawczy (główny) i problemy szczegółowe
- hipoteza robocza;

- metody teoretyczne i empiryczne, techniki i narzędzia badawcze – dobór metod nie musi spełniać wymagań wiarygodności badań pod względem wielkości próby badawczej; w przypadku badań (np. **ankiety, wywiadu**) dopuszcza się ograniczenie ilościowe próby badawczej (szczegółowe rozwiązania w tym zakresie ustala promotor mając na uwadze charakter i typ pracy dyplomowej),
- charakterystyka terenu badań i próby badawczej,
- prezentacja układu pracy, to jest krótka charakterystyka poszczególnych rozdziałów.

Elementy metodyki badań mogą być zamieszczone w odrębnym rozdziale o ile w toku prac, dyplomant i promotor uznają to za słuszne. Rozdział ten powinien zawierać uzasadnienie podjęcia sformułowanego problemu badawczego zgodnie z aktualnym stanem wiedzy przedstawionym na podstawie literatury.

CZĘŚĆ GŁÓWNA PRACY (podzielona na 3 lub 4 rozdziały).

Część główna pracy powinna być dostosowana do specyfiki i przedmiotu rozwiązywanego problemu (zagadnienia). Powinna obejmować część teoretyczną i część badawczą obejmującą wyniki badań o charakterze empirycznym lub rozwiązanie zadania badawczego o charakterze praktycznym (projekt, koncepcja itp.). Istotne jest to, aby treść w pracy była logicznie uporządkowana. Konieczne jest wyraźne zarysowanie części teoretycznej i części badawczej (własnego wkładu studenta w proces poznania).

CZĘŚĆ TEORETYCZNA (z reguły co najmniej 2 rozdziały)

Część teoretyczna ujęta jest zwykle w dwóch rozdziałach. Część teoretyczna powinna zawierać elementarne podstawy teoretyczne (opis bieżącego stanu wiedzy ściśle powiązane z planowanych zakresem badań lub prac praktycznych służących rozwiązaniu problemu badawczego). Powinna świadczyć o opanowaniu wiedzy z zakresu problematyki zawartej w pracy, a wynikającej z problemu/zadania badawczego i tematu pracy. Treść tego rozdziału może być zaprezentowana w układzie chronologicznym (historycznym) lub problemowym (przedmiotowym) podbudowującym teoretycznie tezy pracy i pozwalającym porównywać wiedzę teoretyczną z wynikami badań własnych zawartych w części badawczej (i ewentualnie analitycznej) stanowiącej dalsze rozdziały, np. w części analitycznej.

CZĘŚĆ BADAWCZA (z reguły 1 rozdział lub 2 w przypadku zamieszczenia części analitycznej).

Biorąc pod uwagę zakładany charakter pracy dyplomowej na studiach II stopnia, w procesie rozwiązywania problemu/zadania badawczego należy stosować podejście wynikowe, w którym główny nacisk kładzie się na rezultat rozwiązania problemu badawczego oraz weryfikację hipotezy. Elementem tego fragmentu pracy może być część analityczna. Powinna ona stanowić swojego rodzaju dyskusję między założeniami teoretycznymi (część teoretyczna) a uzyskanymi wynikami badań o charakterze empirycznym przedstawionymi

w części badawczej. Wyniki badań i dokonań własnych wraz z analizą, omówieniem i uogólnieniami prezentuje się jako część oryginalna, wynikająca z własnych badań i przemyśleń. Prezentowana treść tych rozdziałów powinna uwzględniać: ekspozycję danych wynikających ze stanu wiedzy i uzyskanych podczas badań własnych, analizę i interpretację wyników, ocenę danych, a przede wszystkim ich wartościowanie i porównywanie, uogólnianie i wnioskowanie. W części tej (w pracach o charakterze praktycznym) mogą znaleźć się np. opis koncepcji poprawy stanu rzeczy, doskonalenia rozwiązań, projekt, kierunki zmian. W części badawczej powinny znaleźć się dane i wnioski z zastosowanych metod rozwiązania problemu badawczego lub problemów praktycznych.

ZAKOŃCZENIE

Zakończenie to bardzo ważna część pracy magisterskiej. Zakończenie zestawia wnioski płynące z poszczególnych rozdziałów i przeprowadzonych badań, prezentuje najważniejsze konkluzje, stopień osiągnięcia celu badawczego pracy, rozwiązanie problemu badawczego. W zakończeniu należy ustosunkować się do wyników weryfikacji hipotezy roboczej, którą zawarto we wstępie. Należy odpowiedzieć, czy i w jakim stopniu udało się rozwiązać problem badawczy.

BIBLIOGRAFIA

Integralną częścią pracy promocyjnej (naukowej) jest bibliografia, a więc spis zawartych opracowań, czasopism, aktów prawnych (również adresy stron www), jako źródła na podstawie których napisano pracę. Ważne jest, aby cytowane pozycje wydawnicze były reprezentatywne dla rozpatrywanego problemu badawczego oraz, aby nie pominięto najistotniejszych publikacji i osiągnięć specjalistycznego piśmiennictwa.

W ocenie pracy magisterskiej bierze się pod uwagę m.in.:

- zgodność treści pracy z tytułem;
- umiejętność sformułowania kluczowego problemu, pytania badawczego czy hipotezy;
- osiągnięci celu badań;
- rozwiązanie problemu badawczego;
- weryfikację hipotezy;
- prowadzenie badań empirycznych (praktycznych);
- umiejętność prowadzenia badań empirycznych;
- prezentację aktualnego stanu wiedzy z danej dziedziny;
- przedstawienie metodyki rozwiązywania problemu/zadania badawczego;
- dobór i wykorzystanie źródeł;
- innowacyjność ujęcia problemu;
- poprawność wywodu naukowego;

- poprawność strukturalno-formalną i spójność treści pracy;
- możliwość wykorzystania uzyskanych wyników w praktyce;
- umiejętności językowe - umiejętność operowania stylem naukowym;
- poziom umiejętności formalno-edytorskich.

Zasady redakcji pracy dyplomowej

Zasady redakcji pracy dyplomowej dotyczą wszystkich prac opracowywanych od roku akademickiego 2021/2022.

**PAŃSTWOWA AKADEMIA NAUK STOSOWANYCH
W CHEŁMIE**

(20 pkt. Times New Roman, wytłuszczone)

Instytut Matematyki i Informatyki

(18 pkt. Times New Roman, wytłuszczone)

Kierunek: Bezpieczeństwo wewnętrzne

Specjalność: Zarządzanie kryzysowe

(14 pkt. Times New Roman)

PRACA LICENCJACKA/MAGISTERSKA

(18. Times New Roman)

Jan Kowalski

Nr albumu ...

(14 pkt. Times New Roman)

Miejsce na wpisanie tematu pracy dyplomowej

(18 pkt. Times New Roman, wytłuszczone)

*Praca dyplomowa
napisana pod kierunkiem
prof. dr. hab. Jana Nowaka*

(14 pkt. Times New Roman)

Chełm 2022

(14 pkt. Times New Roman, wytłuszczone)

Druga strona pracy

Imię i nazwisko studenta:

Nr albumu:

Forma studiów: stacjonarne

Kierunek studiów :

Poziom studiów: studia I stopnia / studia II stopnia*

Specjalność:

Instytut Matematyki i Informatyki

Oświadczenie studenta

1. Oświadczam, że praca dyplomowa pt.

.....
.....

sprawdzana w systemie antyplagiatowym:

- 1) jest mojego autorstwa i nie narusza praw autorskich w rozumieniu Ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1191 z późn. zm.) oraz dóbr osobistych chronionych prawem cywilnym;
 - 2) nie zawiera danych i informacji, które uzyskałem/łam* w sposób niedozwolony;
 - 3) nie była podstawą nadania tytułu zawodowego ani mnie, ani innej osobie; 4) jest związana z zaliczeniem studiów w PANS w Chełmie.
2. Jednocześnie wyrażam zgodę/nie wyrażam zgody* na udostępnianie osobom zainteresowanym mojej pracy, w szczególności dla celów naukowych oraz dydaktycznych. Brak zgody nie wyklucza kontroli tekstu pracy dyplomowej w systemie antyplagiatowym.
3. Ponadto oświadczam, że tekst pracy dyplomowej, zawarty na przekazywanym nośniku elektronicznym, jest identyczny z jej wersją drukowaną.

.....
Miejscowość i data
** niepotrzebne skreślić*

.....
Podpis studenta

Trzecia strona pracy

OPINIA promotora w sprawie samodzielności pracy dyplomowej

Oświadczam, że zapoznałem się z raportem podobieństwa Akademickiego Systemu Archiwizacji Prac (ASAP) oraz raportem z badania antyplagiatowego Jednolitego Systemu Antyplagiatowego (JSA) wygenerowanym dla pracy:

Imię i nazwisko autora:

.....

Tytuł pracy:

.....

.....

.....

Po analizie raportu stwierdzam, co następuje:

- praca nie zawiera nieuprawnionych zapożyczeń i spełnia warunki do przedstawienia jej w postępowaniu o nadanie tytułu zawodowego licencjata/inżyniera/magistra*
- wykryte w pracy zapożyczenia są uprawnione i nie noszą znamion plagiatu. W związku z powyższym uznaję pracę za samodzielną i dopuszczam ją do obrony;
- nadmierna ilość zapożyczeń budzi wątpliwości co do jej merytorycznej wartości w związku z brakiem samodzielności jej autora. W związku z powyższym praca powinna zostać ponownie zredagowana pod kątem ograniczenia zapożyczeń i sprawdzona systemem antyplagiatowym:
 - poprawa 1
 - poprawa 2
- wykryte w pracy zapożyczenia są nieuprawnione i noszą znamiona plagiatu. W związku z powyższym nie dopuszczam pracy do dalszego etapu procedury dyplomowania i kieruję zawiadomienie do Rektora w celu dalszego rozpatrzenia sprawy.

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Miejscowość i data

**niepotrzebne skreślić*

.....

Podpis promotora

Czwarta strona pracy

(strona spisu treści)

Spis treści	
WSTĘP	4
Rozdział 1 (WYTLUSZCZONY, WYRÓWNANIE DO LEWEJ, CZCIONKA 14 PKT.)	12
1.1. Małymi literami (wytluszczenie, wyrównanie do lewej, czcionka 13 pkt.). Na końcu nie stawiamy kropki. Musi być min. dwa podrozdziały (np. 1.1.1. i 1.1.2.)	14
1.1.1. Małymi literami (wytluszczenie, wyrównanie do lewej, czcionka 13 pkt.)	16
1.1.2. Małymi literami (wytluszczenie, wyrównanie do lewej, czcionka 13 pkt.)	18
Rozdział 2 (WYTLUSZCZONY, WYRÓWNANIE DO LEWEJ, CZCIONKA 14 PKT.)	27
2.1. Małymi literami (wytluszczenie, wyrównanie do lewej, czcionka 13 pkt.). Na końcu nie stawiamy kropki. Musi być min. dwa podrozdziały (np. 2.1.1. i 2.1.2.)	35
ZAKOŃCZENIE	55
BIBLIOGRAFIA	57
SPIS RYSUNKÓW, TABEL, WYKRESÓW	58
ZAŁĄCZNIKI	59

Spis treści przygotowany w sposób automatyczny – wykorzystanie nagłówków (Narzędzia główne, Styl) lub przy pomocy tabeli.

WSTĘP (WYTŁUSZCZONY, DO LEWEJ)

Wstęp zawiera:

- uzasadnienie podjęcia badań - sytuacja problemowa (wyjaśnienie podstawowych pojęć wynikających z tytułu pracy oraz wykazanie, na podstawie ogólnej oceny prac teoretycznych, dokumentów, doświadczeń, że występują luki lub błędy (nieaktualne rozwiązania) w opracowaniach teoretycznych i/lub dokumentach, są trudności w praktyce funkcjonowania instytucji itd.);
- problem ogólny i szczegółowe;
- hipoteza ogólna i szczegółowe – w procesie opracowania pracy;
- cel badań: poznawczy, wyjaśniający, praktyczny (zawierający np. opracowanie projektu, sformułowanie kierunków rozwoju);
- zakres pracy: przestrzenny, przedmiotowy, czasowy;
- metody, techniki i narzędzia badawcze;
- charakterystyka zawartości pracy (rozdziałów).

Uwaga:

Szczegółowy, ale jednakowy zakres treści na danym kierunku studiów zamieszczonych we wstępie ustala promotor uwzględniając zróżnicowanie na wymagania w stosunku do rodzaju pracy dyplomowej: licencjat, magister.

Ustalenia w zakresie edytorskim

Format strony A4, strona pionowa,

- **czcionka:** Times New Roman 12/13;
- **akapit:** wyrównanie do prawej i lewej, odstęp między wierszami 1,5;
- **wcięcie akapitowe** 1,25 mm;
- **ustawienia strony:** marginesy: wewnętrzny 3,0 cm, zewnętrzny 2,0 cm, górny i dolny po 2,0 cm, na oprawę 0 cm, nagłówek i stopka 1,5 cm, pozycja marginesu na oprawę - lustrzana;

- **numeracja stron** – numer strony od Wstępu, dół strony na środku; Times New Roman – 9.

Numeracja rozdziałów i podrozdziałów - PRZYKŁADY

1. ZARZĄDZANIE KRYZYSOWE W OBRONNOŚCI

Nagłówek 1 – 14 pkt. TNR, pogrubienie, kapitaliki, odstępy między wierszami pojedyncze, odstęp przed 24 pkt., odstęp po 18 pkt.

1.1. Zarządzanie dla obronności Polski

Nagłówek 2 – 13 pkt. TNR, pogrubienie, małe litery, odstępy między wierszami pojedyncze, odstęp przed 24 pkt. odstęp po 18 pkt.

1.1.1. Zarządzanie dla obronności Polski

Nagłówek 3 – 13 pkt. TNR, pogrubienie, małe litery, odstępy między wierszami pojedyncze, odstęp przed 24 pkt. odstęp po 18 pkt.

Przypisy w pracy według jednolitego układu

- a) dla artykułu (czasopisma): inicjał imienia i nazwisko autora, tytuł artykułu, tytuł czasopisma, rok wydania, numer, strona.

Przykład – J. Kowalski, *Wartości, oceny i efektywność systemów*, „Zeszyt Naukowy” 1994, nr 4, s. 82.

- b) dla książki (pracy naukowej): inicjał imienia i nazwisko autora, tytuł pracy, tom (część), wydawnictwo, miejsce i rok wydania, strona.

Przykład – J. Kowalski, *Inżynieria systemów*, wyd. MON, Warszawa 1983, s. 77.

- c) dla wydawnictwa zwarte – pracy zbiorowej pod redakcją jednego z autorów – inicjał imienia i nazwisko redaktora dalej zapis praca zbiorowa pod red. , tytuł pracy. kropka nazwa wydawnictwa, miejsce i rok wydania, przecinek numer strony kropka.

Przykład – J. Kowalski (red.), *Transport i spedycja*. ORION, Warszawa 2011, s. 97.

- d) dla publikacji internetowej- pełny adres dostępu (data dostępu)

Przykład – J. Kowalski. *The Changing Concept of Human Security. Coordinating National and Multilateral Responses.*

<http://www.unac.org/canada/security/maclean.html>08/22/01[dostęp:8.01.2014 r.]

Autor, *tytuł*, „nazwa serwisu”, data publikacji. [dostęp]

e) zapisy pozycji cytowanych w pracy dyplomowej wielokrotnie.

Przykład – jeśli przypis dotyczy pozycji literatury uprzednio cytowanej to stosuje się zapis:

Ibidem, s.12. lub *Jak wyżej*, s. 12. lub jego skrót: *J.w.*, s. 12. lub też zapisu *Tamże*, s. 12.

- jeśli dana pozycja literatury już raz cytowana została opisana w przypisie to przy ponownym jej przywołaniu i po przedzieleniu jej przypisem dotyczącym innego opracowania zapis jest następujący: inicjał imienia autora kropka nazwisko dwukropek tytuł cytowanej pozycji literatury (lub jego część) wielokropek, przecinek op. cit.

Przykład zapisu: R. Wójcik: *Operacyjne przygotowanie...*, op. cit., s. 72 – taki zapis w przypadku gdy w pracy powołano się na więcej niż jedną pracę danego autora;

R. Wójcik, op. cit., s. 72 – taki zapis jeśli w pracy po powołano się tylko na jedno dzieło autora.

Wdowy, bękarty, szewcy, sieroty (DTP)

- w zależności od definiowania, to potoczne określenia zespołu błędów formatowania tekstu, polegające na pozostawieniu samotnego pierwszego wiersza akapitu u dołu strony, jeśli reszta akapitu znajduje się na następnej stronie;
- przeniesieniu ostatniego wiersza akapitu na następną stronę;
- uznanie jednego krótkiego słowa za osobny wiersz czy pozostawienie na końcu wiersza słów składających się z jednego, dwóch i trzech znaków (np. w, że, jest, i, na).

Wyliczenia w treści rozdziału

Każde wyliczenie w treści podrozdziału należy rozpoczynać od akapitu. Jeśli wyliczenie jest podwójne, należy także wprowadzić wcięcia akapitowe i oznaczenia (przykład poniżej).

Opór wobec zmian wynika z:

- osobowości pracowników,
- oddziaływania grupy pracowniczej:
 - naciski grup formalnych i nieformalnych,

- obawa przed zmianą interesu grup,
- samej zmiany:
 - obawa przez utratą pracy,
 - obniżenie zarobków,
- organizacji procesu zmiany.

lub

Opór wobec zmian wynika z:

- a) osobowości pracowników,
- b) oddziaływania grupy pracowniczej:
 - naciski grup formalnych i nieformalnych,
 - obawa przed zmianą interesu grup,
- c) samej zmiany:
 - obawa przez utratą pracy,
 - obniżenie zarobków,
- d) organizacji procesu zmiany.

W pracy należy stosować wyłącznie jeden sposób wyliczania.

Cytowanie fragmentów pracy, definicji, wypowiedzi, opinii Przykład:

***Bezpieczeństwo narodowe** – stan uzyskany w rezultacie odpowiednio zorganizowanej obrony i ochrony przed wszelkimi zagrożeniami militarnymi i niemilitarnymi, tak zewnętrznymi jak i wewnętrznymi, przy użyciu sił i środków pochodzących z różnych dziedzin działalności państwa¹.*

lub

Proces dowodzenia to „całość przedsięwzięć związanych z dowodzeniem, realizowanych przez komórki organizacyjne i osoby funkcyjne na stanowisku dowodzenia w ramach systemu dowodzenia”².

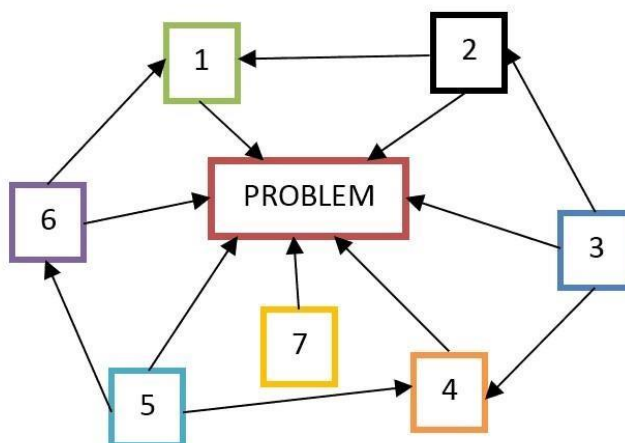
¹ S. Koziej, *Między piekłem a rajem. Szare bezpieczeństwo na progu XXI wieku*. Toruń 2006, s. 173.

² J. Kowalski, *Proces dowodzenia w wojskach lądowych*, Warszawa 1999, s. 27.

Opis rysunków i tabel w treści pracy

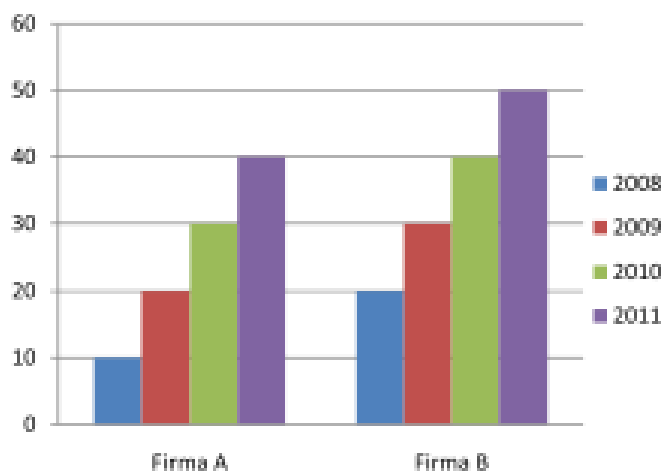
W tekście pracy można zamieszczać rysunki (schematy, wykresy, diagramy, fotografie) i tabele.

Podpis należy umieszczać pod rysunkiem (nie zostawiać pustego miejsca). Opis źródła: czcionka 10 pkt., interlinia 1.2, wyśrodkowanie, na końcu stawiamy kropkę. Rysunki numeruje się kolejno w całej pracy. Ponad opisem źródła oraz pod rysunkiem źródła należy stosować odstęp o wymiarze pojedynczego wiersza.

Rysunek 1. Problem

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 2. Wyśrodkowanie, czcionka 12 pkt., nie stawiamy kropki na końcu

Źródło: opracowano na podstawie danych zawartych na stronie nazwa instytucji - www.xxxxxxx.pl

(dostęp: 10.12.2007 r.).

W tekście pracy można również umieszczać tabele. Opis tabeli należy umieszczać nad tabelą (bez wolnego miejsca). Źródło podajemy pod tabelą. Opis źródła: czcionka 10 pkt., interlinia 1.0, wyśrodkowanie, na końcu stawiamy kropkę. Ponad tabelą oraz pod opisem źródła należy stosować odstęp o wymiarze pojedynczego wiersza.

Tabela 1

czcionka 12 pkt., bez kropki na końcu

Funkcja	Kluczowe kompetencje
Mentora	• rozumienie siebie i innych • skuteczne komunikowanie się • doskonalenie pracowników
Moderatora	• budowanie zespołów • grupowe podejmowanie decyzji • zarządzanie konfliktami
Monitorującego	• zarządzanie informacją • radzenie sobie z przeciążeniem informacyjnym • zarządzanie podstawowymi procesami

Źródło: opracowano na podstawie R.E. Quinn, S.R. Faerman, M.P. Thompson, M.R. McGrath,
Profesjonalne zarządzanie, PWE, Warszawa 2007, s. 43.

Tabela 2

Ocena organizacji szkolenia przez pracowników firmy XXXXX (w %)

Oceny	Kierownicy		
	wysokiego szczebla	średniego szczebla	niskiego szczebla
2	3,59	-	-
3	21,49	30,77	-
4	49,85	51,28	95,24
5	25,07	17,95	4,76

Źródło: czcionka 10 pkt., wyśrodkowanie, na końcu stawiamy kropkę.

Podrozdziału nie należy kończyć wyliczaniem, tabelą, rysunkiem. Do każdego rysunku lub tabeli zamieszczonych w tekście należy się odnieść (komentarz).

Wzory matematyczne

Wzory matematyczne, jeżeli będą stosowane, powinny być wyśrodkowane i pisane czcionką 13-punktową. Wzory muszą być numerowane kolejno, opisane z prawej strony wzoru (w nawiasach zwykłych). Pod wzorem należy podać znaczenie (legendę) użytych oznaczeń, np.:

$$K = \sum_{i=1}^n a_i * b_i$$

a_i - liczba środków bojowych przewieziona na i -tym odcinku drogi, b_i
- długość i -tego odcinka drogi.

Inne uwagi

Wstęp, rozdziały merytoryczne, zakończenie, bibliografia, spis rysunków, spis tabel, załączniki rozpoczynają się od nowej strony. Wstęp umieszczamy na stronie nieparzystej.

ZAKOŃCZENIE

W zakończeniu przedstawia się:

- Samoocena osiągnięcia celu badań, rozwiązania problemów i weryfikacji hipotez
- Wnioski końcowe
- Postulaty
- Kierunki dalszych badań
- Opinia na temat przydatności pracy

BIBLIOGRAFIA

Wykaz literatury podajemy w porządku alfabetycznym rozpoczynając od nazwiska autora!!!

Monografie i artykuły naukowe:

1. Adair J., *Anatomia biznesu. Budowanie zespołu*, Studio Emka, Warszawa 2001.
2. Adamiec M., Kożusznik B., *Zarządzanie zasobami ludzkimi*, AKADE, Katowice 2000.
3. Antoszkiewicz J.D., *Metody skutecznego zarządzania*, ORGMASZ, Warszawa 1996.
4. Armstrong M., *Zarządzanie zasobami ludzkimi*, ABC, Kraków 2000.
5. Bielski M., *Podstawy teorii organizacji i zarządzania*, C.H. Beck, Warszawa 2002.
6. Brillman J., *Nowoczesne koncepcje i metody zarządzania*, PWE, Warszawa 2002.
7. Czermiński A., Czerska M., Nogalski B., Rutka R., Apanowicz J., *Zarządzanie organizacjami*, TNOiK, Toruń 2001.

Źródła internetowe opisuje się podając pełny adres strony internetowej oraz datę dostępu, np.:

1. MacLean. G. *The Changing Concept of Human Security. Coordinating National and Multilateral Responses*. <http://www.unac.org/canada/security/maclean.html08/22/01> [dostęp: 23.11.2013]
2. <http://amnesty.org.pl/prawa-czlowieka.html03/17/> [dostęp: 07.01.2014]

Literaturę należy podzielić na:

1. Opracowania/Pozycje zwarte.
2. Pozycje periodyczne
3. Źródła internetowe
4. Inne.

W każdej grupie źródeł, literaturę należy ponumerować od 1 do xxxx w kolejności alfabetycznej.

SPIS RYSUNKÓW, TABEL, WYKRESÓW

A. RYSUNKI

Rysunek 1. Powstawanie wiedzy w organizacji.....6

Rysunek 2. Wyśrodkowanie, czcionka 12 pkt., nie stawiamy kropki na końcu.....16

B. SPIS TABEL

Tabela 1. Funkcje kierowniczego przywództwa7

Tabela 2. Ocena organizacji szkolenia przez pracowników firmy XXXX (w %)18

ZAŁĄCZNIKI

1. Ankieta xxxxxxxx

Edycja załączników

Numer załącznika 13 TNR, tytuł załącznika 13 TNR, duże litery pogrubione

Załącznik 1

ZARZĄDZANIE KRYZYSOWE W OBRONNOŚCI